

УДК 338.24:65.018

Яртим І. А.

Яртым И. А.

Iartym I.

к.е.н., ХНЕУ ім. С. Кузнеця

e-mail: yartym.ia@gmail.com

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Анотація. Сформовано систему індикаторів економічної безпеки регіону, яка побудована за аналогією визначення рівня економічної безпеки країни. Її використання дозволяє виявляти точки підвищеного ризику в різних сферах економіки регіону, за межами яких виникає загроза порушення рівноваги і розвитку складових елементів регіональної системи з подальшим наступом кризових явищ.

Ключові слова: економічна безпека, регіон, індикатор

Аннотация: Сформирована система индикаторов экономической безопасности региона, которая построена по аналогии определения уровня экономической безопасности страны. Ее использование позволяет выявлять точки повышенного риска в различных сферах экономики региона, за пределами которых возникает угроза нарушения равновесия и развития составляющих элементов региональной системы с последующим наступлением кризисных явлений.

Ключевые слова: экономическая безопасность, регион, индикатор

Abstract. The system of indicators of economic security of the region, which is built by analogy to determine the level of economic security. Its use can detect high-risk point in different sectors of the economy of the region, beyond which there is a risk of imbalance and the constituent elements of the regional system, followed by the onset of the crisis.

Keywords. economic security, region, indicator

Аналіз соціально-економічної ситуації в країні показує, що причини

загроз економічної безпеки мають яскраво виражений регіональний характер, тому дослідження саме територіального аспекту економічної безпеки та формування системи її індикаторів (критеріїв і показників) дозволяє визначити ключові фактори забезпечення економічної безпеки держави в цілому.

Вивчення існуючих методик аналізу та оцінки економічної безпеки регіону дало змогу підтвердити факт відсутності єдиного підходу. Визначеності в поглядах на показники або індикатори економічної безпеки регіонів також немає. Так, наприклад, автор праці [2] пропонує в якості головних індикаторів стану економічної безпеки регіону прийняти соціальні індикатори, які складаються з індикаторів демографічної безпеки, безпеки сфери життя і ринку праці. Однак, більш детальної конкретизації автор не надає. Це стосується і роботи [3], в якій автор пропонує аналіз економічної безпеки регіону здійснювати із застосуванням таких індикаторів, як «середня заробітна плата працівників, величина прожиткового мінімуму, відношення середньої заробітної плати з урахуванням виплат соціального характеру до прожиткового мінімуму працездатного населення, чисельність зареєстрованих безробітних, потреба в працівниках (вакансії), прострочена заборгованість з видачі коштів на споживання підприємств і організацій, кредиторська заборгованість, дебіторська заборгованість, число виявлених економічних злочинів. Наближення цих показників до гранично допустимої величини свідчить про наростання загроз соціально-економічної безпеки регіону, а перевищення граничних значень – про вступ його в зону нестабільності і соціальних конфліктів. Останнє свідчить про входження регіону в розряд депресивних». Слід зазначити, такий перелік індикаторів є занадто вузьким, оскільки відносяться більше до соціальної сфери, крім того, величина порогових значень також не пропонується. С.П. Волков пропонує для оцінки рівня безпеки регіонів застосовувати бальну оцінку вибраних їм показників [1].

Таким чином, можна констатувати, що ні в одній з наукових робіт не пропонується система індикаторів економічної безпеки регіонів з певними пороговими значеннями. Тому слід виробити саме регіональну систему

індикаторів економічної безпеки різних сфер економіки регіону. Така система може бути побудована за аналогією визначення рівня економічної безпеки країни [4] (табл. 1). Розробка системи критеріїв та параметрів економічної безпеки регіонів повинна базуватися на використанні наступних загальнометодологічних ознак: по-перше, комплектності, необхідності аналізу і обліку всіх сторін об'єкта вивчення; по-друге, системності, обліку ряду взаємозв'язків і взаємозалежностей; по-третє, варіантності, виявлення та обґрунтування декількох варіантів виходу з кризової ситуації; по-четверте, прийняттого ризику, тобто виявлення та реалізації доступних заходів щодо недопущення виникнення порогових ситуацій [2].

Таблиця 1

Індикатори економічної безпеки регіону

Індикатор	Порогове значення
1. Обсяг ВРП на душу населення,%	50
2. Частка інвестицій в ВРП,%	25
3. Частка імпорту продовольства у внутрішньому споживанні,%	25
4. Ступінь зносу основних фондів промислових підприємств,%	60
5. Співвідношення коефіцієнта оновлення та вибуття основних фондів, раз	3
6. Співвідношення заощаджень та інвестицій, раз	1,0
7. Частка іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій в основний капітал,%	15-17
8. Відношення витрат на НИОКР в ВРП, %	2,0
9. Співвідношення внутрішніх поточних витрат на фундаментальні дослідження (ФД), прикладні дослідження (ПД) і розробки (Р), раз	1:3:9
10. Співвідношення витрат на технологічні інновації та витрат на дослідження і розробки (ДР), раз	2,0
11. Питома вага регіональних кредитних організацій в загальній кількості кредитних організацій регіону,%	50
12. Частка в населенні людей, що мають доходи нижче прожиткового мінімуму,% *	7
13. Тривалість життя, років	70
14. Диференціація доходів, раз	8
15. Рівень злочинності, кількість на 100 тис. чол.	5000
16. Рівень безробіття,%	7
17. Доступність житла (відношення його ринкової ціни до середньорічного доходу сім'ї), раз	12
18. Рівень суїциду, кількість на 100 тис.	26,5

Індикатор	Порогове значення
19. Рівень зайнятості населення,%	60
20. Співвідношення соціальних витрат в консолідованому бюджеті регіону на душу населення з прожитковим мінімумом (ПМ),%	50
21. Темп зростання споживчих витрат,%	5-6
22. Темп зростання реальних доходів населення,%	5-7

Таким чином, використання запропонованої системи індикаторів економічної безпеки регіону дозволить виявляти точки підвищеного ризику в продовольчій, виробничій, інфраструктурній, фінансовій, соціальній та інноваційній сферах економіки регіону, за межами яких виникає загроза порушення рівноваги і розвитку складових елементів регіональної системи з подальшим наступом кризових явищ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волков С.П. Особенности обеспечения экономической безопасности – отрасли национальной экономики. Режим доступа: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cfin.ru/bandurin/article/sbm05/04.shtml>
2. Дронов Р. Подходы к обеспечению экономической безопасности // Экономист. – 2001. – № 2. – С. 43 – 54
3. Сальников В. Концепция экономической безопасности регионов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.univermvd.ru/digest/9_04_07_zachbez.htm?y=ry
4. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / Національний інститут проблем міжнародної безпеки ; за ред. А.І. Сухорукова. – К., 2003. – 64 с.